

УДК 378.1

DOI <https://doi.org/10.51989/NUL.2022.3.20>

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ ДОСТУПУ ДО ВИЩОЇ ЮРИДИЧНОЇ ОСВІТИ

Шемелинець Іван Іванович,

orcid.org/0000-0003-4021-1366

кандидат юридичних наук, доцент,

директор аналітичного центру

Київського університету імені Бориса Грінченка

Стаття присвячена розгляду та аналізу процесу формування та реалізації державної політики у сфері доступу до вищої юридичної освіти, виявленню системних проблем у підходах до її формування та розробці пропозицій до подальшого удосконалення. Наголошується, що формування державної політики у цій сфері не має сталого та системного характеру.

У статті аналізується правовий статус органів державної влади, які відповідальні за формування та реалізацію державної політики у сфері доступу до вищої юридичної освіти. Наголошується на наявності колізій між окремими законами стосовно визначення вичерпних повноважень Міністерства освіти і науки формувати державному політику у цій сфері.

У статі також досліджуються змістовні особливості державної політики у сфері доступу до вищої юридичної освіти, наводиться їх характеристика та недоліки. Констатується, що доступ до вищої юридичної освіти має низку суттєвих відмінностей від доступу до інших складників освіти, зокрема через наявність особливого порядку вступу на магістратуру, наявність мінімального необхідного конкурсного балу та інші. Також наголошується на існуванні траєкторій вступу, які дозволяють вступати не лише за результатами незалежних іспитів та можуть містити корупційні ризики.

Приділяється увага особливостям формування державної політики у сфері доступу до вищої юридичної освіти в умовах воєнного стану. Констатується, що відбулось суттєва зміна вступних вимог, але ключові елементи збереглись. Проте також відбулось суттєве зниження вимог до вступників, які здобуватимуть вищу юридичну освіту в закладах освіти системи Міністерства внутрішніх справ.

Акцентується увага на вдосконаленні державної політики у цій сфері та наводяться можливі для цього рішення.

Ключові слова: державна політика, вища юридична освіта, умови вступу, органи державної влади.

Shemelynets Ivan. Peculiarities of formation and implementation of public policy in the field of access to higher legal education

The article is devoted to the consideration and analysis of the process of formation and implementation of public policy in the field of access to higher legal education, identification of systemic problems in approaches to its formation and development of proposals for further improvement. It is emphasized that the formation of public policy in this area is not sustainable and systematic.

The article analyzes the legal status of public authorities responsible for the formation and implementation of public policy in the field of access to higher legal education. It is emphasized that there are conflicts between individual laws regarding the definition of the exhaustive powers of the Ministry of Education and Science to shape public policy in this area.

The article also examines the substantive features of public policy in the field of access to higher legal education, provides their characteristics and shortcomings. It is stated that access to higher legal education has a number of significant differences from access to other components of education, in particular due to the special procedure for admission to graduate school, the presence of the minimum required competitive score and others. It also emphasizes

the existence of entry trajectories, which allow to enter not only the results of independent exams and may contain corruption risks.

Attention is paid to the peculiarities of the formation of public policy in the field of access to higher legal education in martial law. It is stated that there has been a significant change in the admission requirements, but key elements have been preserved. However, there has also been a significant reduction in the requirements for entrants who will receive higher legal education in educational institutions of the Ministry of the Interior.

Emphasis is placed on improved public policies in this area and possible solutions are provided.

Key words: *public policy, higher legal education, conditions of admission, public authorities.*

Постановка проблеми

Вища юридична освіта (вища освіта за спеціальностями 081 «Право» та 293 «Міжнародне право») сьогодні є однією з найбільш популярних серед абітурієнтів. За даними з Єдиної державної електронної бази з питань освіти (ЄДЕБО), тільки у 2021 році на вказані спеціальності за усіма освітніми рівнями та формами навчання вступили за спеціальністю 081 «Право» 21771 особа, за спеціальністю 293 «Міжнародне право» – 1367 осіб. Станом на 1 січня 2022 року вищу юридичну освіту здобувають за спеціальністю 081 «Право» 92468 осіб, з них бакалавра – 58562 осіб, магістра – 14678 осіб, молодшого бакалавра – 118 осіб, а за спеціальністю 293 «Міжнародне право» – 4660 осіб, з них бакалавра – 4087 осіб, магістра – 553 особи та молодшого бакалавра – 20 осіб.

Спеціальності «Право» та «Міжнародне право» віднесені до переліку спеціальностей, здобуття ступеня освіти з яких необхідне для доступу до професій, для яких запроваджене додаткове регулювання [1]. Масовість і популярність вищої юридичної освіти, а також визнання спеціальностей «Право» та «Міжнародне право» «регульованими» спеціальностями зумовлюють вироблення особливих підходів до формування державної політики у сфері доступу до вищої освіти. За останні декілька років підходи до формування державної політики в цій сфері змінювались, але необхідно констатувати, що доступ до вищої юридичної освіти зараз має суттєві відмінності від доступу на здобуття вищої освіти за іншими спеціальностями.

Починаючи з 2017 року вступ на правничу магістратуру здійснюється за результатами незалежних іспитів (ЄФВВ та ЄВІ), з 2020 року вступ на бакалаврський рівень можливий, якщо абітурієнт має конкурсний бал не менше 140 балів, з 2019 року

вступ на навчання за заочною формою за кошти державного бюджету неможливий, а вступ на магістратуру допускається лише якщо особа здобула ступінь бакалавра за такими ж спеціальностями.

Це далеко не всі особливості встановлені у сфері доступу до вищої юридичної освіти, що направлені на відбір найбільш підготовлених та здатних до опанування програм вищої освіти абітурієнтів. Водночас низка проблем, пов'язаних з недосконалістю законодавства та несистемністю підходів до формування державної політики у сфері доступу до вищої освіти, поки залишається.

Аналіз останніх досліджень

Після запровадження Єдиного фахового вступного випробування для вступу на правничу магістратуру з'явилась можливість проведення аналітичних досліджень та оглядів результатів цього вступного випробування. Зокрема, опубліковано декілька аналітичних звітів за результатами ЄФВВ 2017 [2; 3], 2018 [4; 5], 2019 [6] та 2020 [7] років. Існують і більш широкі аналітичні матеріали, які охоплюють не лише вступ на правничу магістратуру. Зокрема, в аналітичному огляді «Вступна кампанія 2020 на здобуття юридичної освіти за спеціальностями 081 «Право» та 293 «Міжнародне право» [8] досліджуються результати вступу у 2020 році на юридичні спеціальності за всіма освітніми рівнями та формами навчання. Крім того, окремо досліджуються питання здобуття вищої юридичної освіти за державним замовленням [9] та підходів до формування обсягу державного замовлення на підготовку фахівців з права і його розподілу.

Також досліджують окремі питання вступу на правничу магістратуру та засади розподілу державного фінансування на підготовку юристів деякі науковці. Зокрема, Пацурківський П. та Гаврилук Р., досліджуючи небезпечні виклики для

юридичної освіти, відносять до них «відсутність державної стратегії і взагалі будь-якої послідовної державної політики у сфері юридичної (правничої) освіти та доступу до неї» [10, с. 39]. А. Бойко серед нагальних завдань для реформування правничої освіти виділяє необхідність «впровадити систему, яка б забезпечувала якісний добір на освітню програму зі спеціальності «Право». Вибір абітурієнтом освітньої програми має бути усвідомленим, а претенденти повинні виявити здібності, які надалі дадуть можливість набутти відповідних компетентностей (думати і діяти як правник)» [11, с. 87].

Попри те, що наукових та аналітичних статей і матеріалів, в яких досліджуються питання юридичної освіти, є доволі багато, дослідження окремих аспектів формування державної політики у сфері доступу до вищої юридичної освіти залишаються актуальним.

Мета наукової статті полягає в детальному аналізі підходів до формування та реалізації державної політики у сфері доступу до вищої юридичної освіти, виявленні проблем забезпечення ефективності вказаної сфери державної політики.

Виклад основного матеріалу.

Загальний аналіз системи органів та установ, які формують та реалізують державну політику у сфері доступу до вищої юридичної освіти.

Формування та реалізація державної політики у сфері доступу до вищої освіти в основному покладено на Міністерство освіти і науки України (далі – МОН). Відповідно до статті 44 Закону України «Про вищу освіту» (далі – закон) прийом на навчання до закладів вищої освіти здійснюється на конкурсній основі відповідно до Умов прийому на навчання для здобуття вищої освіти, затверджених центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки. Серед повноважень центрального органу виконавчої влади у сфері освіти і науки, наведених у ст. 13 закону, повноважень щодо розроблення вступних вимог не наводиться. Проте вони є у Положенні про Міністерство освіти і науки [12].

Необхідно констатувати, що повноваження МОНу щодо формування державної політики у сфері доступу до вищої освіти не є абсолютно вичерпними, як це визна-

чає закон. Окремими положеннями закону України «Про національну поліцію» встановлено, що порядок добору, направлення та зарахування на навчання до закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання, які здійснюють підготовку поліцейських, встановлює Міністерство внутрішніх справ України (далі – МВС). Водночас пунктом 57 Положення про Міністерство внутрішніх справ [13] повноваження МВС були розширені. Зокрема визначено, що МВС установлює порядок добору, направлення та зарахування на навчання не лише до закладів освіти, які здійснюють підготовку поліцейських, а до усіх, що належать до сфери управління МВС та центральних органів виконавчої влади, діяльність яких спрямовує і координує Міністр.

Також необхідно відмітити, що законом України «Про вищу освіту» до повноважень державних органів, до сфери управління яких належать заклади вищої освіти зі специфічними умовами навчання, не віднесено можливість формувати державну політику у цій сфері та створювати відмінні від загальних умови прийому.

Реалізація визначених законами повноважень здійснюється шляхом видання окремих відомчих нормативно-правових актів. Міністерство освіти і науки зобов'язано оприлюднювати на офіційному веб-сайт не пізніше 15 жовтня року, що передуює року вступу до закладу вищої освіти розроблені Умови прийому, а Міністерство внутрішніх справ затвердило ще у 2016 році окремий порядок добору, направлення та зарахування кандидатів на навчання до закладів вищої освіти із специфічними умовами навчання, які здійснюють підготовку кадрів для Міністерства внутрішніх справ України і Національної поліції України, та вищого військового навчального закладу Національної гвардії України [14].

Таким чином, є наявна колізія між нормами законів «Про вищу освіту» та «Про національну поліцію» стосовно встановлення та визначення меж формування державної політики у цій сфері. Можемо констатувати про наявність двох змістовно відмінних один від одного підходів до формування політики у цій сфері і, як наслідок, наявність відмінних процедур вступу

на одні і ті ж спеціальності, зокрема на спеціальність 081 «Право», залежно від органу управління, до сфери якого належить заклад вищої освіти.

Реалізацією державної політики у сфері доступу до вищої юридичної освіти також займається Український центр оцінювання якості освіти (далі – УЦОЯО), спеціально уповноважена державою установа, що проводить зовнішнє незалежне оцінювання (оцінювання результатів навчання, здобутих на певному освітньому рівні) та бере участь у сертифікації педагогічних працівників. Серед основних завдань, покладених на УЦОЯО, є підготовка та здійснення зовнішнього незалежного оцінювання, а також участь за дорученням МОН у підготовці та проведенні вступних випробувань з використанням організаційно-технологічних процесів здійснення зовнішнього незалежного оцінювання [15]. Якщо стосовно зовнішнього незалежного оцінювання УЦОЯО має детально визначені повноваження, передбачені як законом, так і Порядком проведення зовнішнього незалежного оцінювання, то стосовно інших вступних випробувань – детальні повноваження кардинально відрізняються. Необхідно відмітити, що до повноважень УЦОЯО не належить забезпечення розроблення завдань для проведення інших вступних випробувань, окрім ЗНО.

Водночас додаткові повноваження УЦОЯО надані наказом МОН № 441 «Про затвердження Порядку організації та проведення вступних випробувань, що проводяться з використанням організаційно-технологічних процесів здійснення зовнішнього незалежного оцінювання для вступу на другий (магістерський) рівень вищої освіти». Зокрема, УЦОЯО надано повноваження укладати тестові завдання єдиного вступного іспиту та формувати сигнальні примірники зошитів із завданнями єдиного вступного іспиту та бланки відповідей.

У процесі реалізації державної політики у сфері доступу до вищої юридичної освіти беруть участь інші колегіальні робочі органи. До таких належать робочі групи, регламентні комісії, фахові комісії, апеляційна комісія, предметні фахові комісії. Кожен з цих колегіальних органів

має визначені повноваження, встановленні відповідними нормативними актами, а їх функціонування має як позитивне, так і негативне значення. Створення таких колегіальних органів дозволяє підвищити ефективність прийнятих рішень, але водночас це свідчить про недостатню інституційну спроможність органів та установ, що діють у цій сфері, та часткове уникнення відповідальності за прийняття неправомірних або складних рішень. Для прикладу, УЦОЯО не має достатньої інституційної спроможності стосовно розробки тестових завдань з права, і через це їх створення було передано робочій групі. З іншого боку, наявність неякісних тестових завдань, які були дискваліфіковані фаховою комісією, не стає підставою для застосування відповідальності, оскільки забезпечення розробки, рецензування та апробації віднесено до компетенції колегіального органу – робочої групи.

Підхід, який закладається у формування державної політики у сфері доступу до вищої юридичної освіти, часто не є системним, оскільки він не базується на якомусь сталому стратегічному чи концептуальному баченні, а залежить від інтересів окремих органів державної влади чи зовнішніх обставин. Відсутність затвердженої Концепції розвитку юридичної освіти, де визначалися б такі підходи, дозволяє МОНу щорічно переглядати підходи до запроваджених рішень чи відмовлятися від задекларованих раніше. Необхідно відмітити, що впровадження окремих кардинальних норм, які стосувались вступу на юридичні факультети, стало можливим в результаті обґрунтованого, жорсткого та цілеспрямованого впливу з боку Міністерства юстиції України. Наприклад, такими рішеннями стало запровадження ЄФВВ, запровадження конкурсного балу при вступі на бакалаврат на основі повної загальної середньої освіти у 130, а згодом 140 балів, встановлення коефіцієнтів при визначенні конкурсного балу при вступі на правничу магістратуру, відмова від підготовки правників за заочною формою освіти та на рівні молодшого бакалавра за державним замовленням тощо. Водночас деклароване раніше в оперативних та стратегічних планах МОНу розширення застосування технологій зовнішнього

незалежного оцінювання відбувається без застосування зрозумілих і системних підходів. Для прикладу, у 2022 році вступ на магістратуру з використанням технологій зовнішнього незалежного оцінювання розширено для галузей знань 05 «Соціальні та поведінкові науки», 06 «Журналістика», 07 «Управління та адміністрування», 28 «Публічне управління та адміністрування» та 29 «Міжнародні відносини», хоча не всі спеціальності з цих галузей знань віднесені до переліку «регульованих» спеціальностей.

Змістовні підходи до формування та реалізації державної політики у сфері доступу до вищої юридичної освіти.

Як уже зазначалось вище, доступ до вищої юридичної освіти характеризується наявністю особливостей, які суттєво відрізняють порядок вступу на правничі спеціальності від вступу на інші спеціальності. Такі особливості мають місце при вступі на усі рівні та за усіма можливими траєкторіями. Зокрема, серед цих особливостей виділяються:

1. Вступ на здобуття вищої юридичної освіти другого (магістерського) рівня проводиться на основі Єдиного фахового вступного випробування з права та тесту загальних навчальних компетентностей та Єдиного вступного іспиту з іноземної мови.

2. Вступ на здобуття вищої освіти першого (бакалаврського) рівня на основі повної загальної середньої освіти можливий за умови конкурсного балу не менше 140.

3. Вступ на здобуття вищої юридичної освіти за заочною формою, а також на початковий (молодший бакалавр) рівень за кошти державного замовлення не здійснюється.

Водночас у процесі реалізації цих особливостей мають місце ряд недоліків. Так, під час проведення ЄФВВ щорічно дискваліфікуються певна кількість тестових завдань, що негативно впливає на встановлення результатів. Зокрема, у 2021 році фахова комісія дискваліфікувала 6 тестових завдань з блоку права на основній сесії та 5 на додатковій. Очевидно, що система підготовки тестових завдань для ЄФВВ потребує суттєвого перегляду та проведення необхідних змін. Запровадження

мінімального конкурсного балу в 140 балів має позитивний ефект, проте залишається значна частина вступників, які не охоплені цією нормою, зокрема при вступі на бакалаврат на основі молодшого спеціаліста, фахового молодшого бакалавра, молодшого бакалавра та бакалавра. Крім того, залишаються траєкторії вступу, які не повноцінно охоплені інструментами зовнішнього незалежного оцінювання та за яких допускається проведення вступних іспитів в закладі вищої освіти. Аналіз результатів ЄФВВ випускників бакалаврату з права у 2020 році свідчить про те, що менше половини бакалаврів права (лише 49%) вступило на навчання за результатами відкритого конкурсу на основі оцінок ЗНО [7, с. 88], а у 2021 році 14,3% вступників вступили за відповідними квотами як пільгові категорії вступників [9].

Особливості формування державної політики у сфері доступу до вищої юридичної освіти в умовах воєнного стану.

В умовах воєнного стану змінилися підходи до формування та реалізації політики в сфері доступу до вищої юридичної освіти. З метою створення безпечних та прозорих умов вступу в українські заклади вищої освіти був затверджений окремий Порядок прийому у 2022 році [16]. Зокрема, традиційне ЗНО замінене Національним мультипредметним тестом з української мови, математики та історії України, а вступ на правничу магістратуру відбуватиметься за результатами Магістерського комплексного тесту з права та іноземної мови.

Попри часткове зниження вимог до вступу на здобуття юридичної освіти, оскільки вступники на правничу магістратуру не складатимуть тесту загальних навчальних компетентностей, певні особливості, які були запроваджені раніше, все ж збереглися. Зокрема, залишилися вимоги щодо мінімального значення конкурсного балу у 140 балів щодо можливості вступу на магістратуру з права виключно на основі здобутого ступеня бакалавра з права, можливості вступу на здобуття ступеня молодшого бакалавра та за заочною формою виключно за кошти фізичних чи юридичних осіб [17]. Крім того, вступники на основі молодшого спеціаліста, фахового молодшого бакалавра та бакалавра також вступатимуть за

результатами національного мультипредметного тесту або за результатами ЗНО 2019–2021 років, без проведення вступного іспиту у закладі вищої освіти.

Проте є і недоліки. Зокрема, оскільки Порядок прийому не розповсюджується на заклади вищої освіти зі специфічними умовами навчання, то це дало можливість суттєво спростити доступ до вищої юридичної освіти на навчання за кошти державного замовлення для вступників у ці заклади. Так, вступити можна не тільки за результатами мультипредметного тесту, але і за результатами вступного випробування в закладі освіти [18].

Висновки

Формування та реалізація державної політики у сфері доступу до вищої юридичної освіти сьогодні має такі прояви:

1. Визначення умов або порядку прийому – загальних рамок, в межах яких здійснюються вступ на здобуття вищої юридичної освіти. Закон України «Про вищу освіту» встановлює виключне повноваження МОН формувати умови вступу до закладів вищої освіти без жодних виключень. До повноважень інших державних органів, до сфери управління яких належать заклади вищої освіти, зокрема і заклади зі специфічними умовами навчання, за законом не належить повноваження встановлювати окремі, відмінні від загальних умови доступу до вищої освіти. Відповідно до закону України «Про національну поліцію» Міністерство внутрішніх справ має повноваження визначати окремий порядок добору на навчання до закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання, які здійснюють підготовку поліцейських, що суперечить положенню закону України «Про вищу освіту». Умови прийому поки не забезпечують повною мірою прозорий, рівний та недискримінаційний доступ до вищої юридичної освіти.

2. Здійснення організаційних процедур, необхідних для проведення незалежного та об'єктивного вступу (розробка програм, створення робочих та фахових груп, розробка тестових завдань). Державна політика у цьому компоненті потребує суттєвого реформування. У цьому процесі превалює реалізація політики через колегіальні органи,

а питання розробки тестових завдань для проведення ЄФВВ не набуло державної інституалізації. Нормативно-правові акти не повною мірою окреслюють повноваження органів та установ у цьому процесі.

3. Моніторинг та аналіз результатів вступних кампаній, прийняття рішень на основі обґрунтованих аналітичних матеріалів. Політика проведення освітніх вимірювань не має сталого системного характеру. Є приклади формування політики у сфері доступу на основі попереднього моніторингу та проведення аналітичної роботи. Проте доволі часто управлінські рішення як частина процесу формування державної політики приймаються без належного аналітичного обґрунтування.

Таким чином, формування державної політики у сфері доступу до вищої юридичної освіти має здійснюватися за такими напрямками:

1. Формування державної політики у сфері доступу як до вищої освіти в цілому, так і до вищої юридичної освіти зокрема повинно здійснюватися виключно Міністерством освіти та науки України. Існування окремих, відмінних одна від одної політик, які формуються різними органами державної влади, зумовлює нерівні та дискримінаційні умови доступу до вищої освіти. Окремі умови вступу не мають залежати від конкретного закладу чи органу управління.

2. Особливості умов вступу в цілому мають залежати від спеціальностей, на які вступає абітурієнт. Очевидно, що вимоги при вступі на спеціальності, здобуття вищої освіти з яких необхідне для доступу до професій, для яких запроваджене додаткове регулювання, мають бути інші, посилені порівняно з іншими спеціальностями.

3. Подальше розширення застосування технологій зовнішнього незалежного оцінювання при вступі за усіма можливими траєкторіями, зокрема під час вступу на бакалаврат на основі здобутого рівня молодшого бакалавра чи фахового молодшого бакалавра. Водночас необхідно внести стосовно цього відповідні зміни до ст. 44 закону України «Про вищу освіту» з метою забезпечення вступу за цією траєкторією тільки за результатами ЗНО.

4. Привести у відповідність до законодавства відповідні відомчі нормативно-правові акти, зокрема положення про МОН та УЦОЯО, стосовно закріплення детальних повноважень державних органів та установ під час проведення вступних випробувань для вступу на другий (магістерський) рівень вищої освіти.

5. Інституалізація процесу розробки та апробації тестових завдань для вступу на магістратуру. Посилення інститу-

ційної спроможності Українського центру оцінювання якості освіти в напрямку можливості координації та розробки тестових завдань, їх рецензування та апробації.

6. У процесі відбору на здобуття вищої юридичної освіти має бути запроваджений інструмент вимірювання здатності до опанування програм вищої освіти. Для цього найбільше підходить проведення тесту на логічне та критичне мислення.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Про затвердження переліку спеціальностей, здобуття ступеня освіти з яких необхідне для доступу до професій, для яких запроваджене додаткове регулювання : наказ Міністерства освіти і науки України № 673 від 22 травня 2020 року.

2. Стан юридичної освіти в Україні. Аналітичне дослідження за результатами освітніх вимірювань. Київ : Ваіте, 2018. 168 с. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/news/%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D0%B8/2018/03/30/LegalEducationReport-FINAL.pdf>.

3. Аналітичні матеріали за результатами вступних випробувань на здобуття вищої освіти за ступенем магістра спеціальності 081 «Право» у 2017 році. Інститут освітньої аналітики. 2017. 61 с. URL: https://iea.gov.ua/wp-content/uploads/2020/06/2017_Analitika_Za_rez_vstup_vipr_zdob_VO_stup_magistra.pdf.

4. Стандартизовані освітні вимірювання 2018 року у вищій юридичній освіті. Єдине фахове вступне випробування та Єдиний вступний іспит. Аналітичне дослідження. Київ : Ваіте, 2019. 122 с. URL: https://www.osce.org/files/f/documents/d/1/422930_0.pdf.

5. Аналітичне дослідження результатів вступних випробувань на здобуття ступеня магістра за спеціальностями 081 «Право» та 293 «Міжнародне право» у 2018 році. Інститут освітньої аналітики. 2018. 168 с. URL: https://iea.gov.ua/wp-content/uploads/2020/06/2018_AnDoslid_rez_vstup_stupenya_mag_ra_081Pravo_293MizhPr_.pdf.

6. Аналітичне дослідження результатів вступних випробувань на здобуття ступеня магістра за спеціальностями 081 «Право» та 293 «Міжнародне право» у 2019 році. Інститут освітньої аналітики. 2019. 168 с. URL: https://iea.gov.ua/wp-content/uploads/2020/06/2019_Analit_doslid_rez_vstup_vipr_zdob_stup_magistra_sajt.pdf.

7. Мудрук С.О. Єдине фахове вступне випробування у контексті аналізу регуляторних впливів та ефективності освітньої послуги. Київ : Видавництво «Компанія ВАІТЕ», 2021. 176 с. URL: <https://www.osce.org/files/f/documents/7/c/509042.pdf>.

8. Шемелинець І., Грищенко К. Вступна кампанія 2020 на здобуття юридичної освіти за спеціальностями 081 «Право» та 293 «Міжнародне право». Аналітичний огляд. Київ, 2020. 100 с. URL: <https://drive.google.com/file/d/1TH9Vvt-k82quUUpI7j7DrMeWgYRpuoE/view>.

9. Шемелинець І., Грищенко К. Результати вступу на навчання за кошти державного та регіонального замовлення за спеціальностями 081 «Право» та 293 «Міжнародне право» у 2021 році. Аналітичний огляд. Київ, 2021. 18 с. URL: https://drive.google.com/file/d/1QePM8mOYs_b2E2Ki1VWCB155BS7rBuli/view.

10. Пацурківський П., Гаврилюк Р. Ціннісні виклики українській юридичній (правничій) освіті. *Право України*. 2017. № 10. С. 38–55.

11. Бойко А. Окремі питання реформування вітчизняної правничої освіти. Реформування юридичної освіти: виклики часу. Київ : Юридична практика. 2019. С. 85–95.

12. Про затвердження Положення про Міністерство освіти і науки України : постанова Кабінету Міністрів України № 630 від 16 жовтня 2014 року.

13. Про затвердження положення про Міністерство внутрішніх справ України : постанова Кабінету міністрів України № 878 від 28 жовтня 2015 року.

14. Про затвердження Порядку добору, направлення та зарахування кандидатів на навчання до закладів вищої освіти із специфічними умовами навчання, які здійснюють

підготовку кадрів для Міністерства внутрішніх справ України і Національної поліції України, та вищого військового навчального закладу Національної гвардії України : наказ Міністерства внутрішніх справ № 315 від 15 квітня 2016 року.

15. Про невідкладні заходи щодо запровадження зовнішнього незалежного оцінювання та моніторингу якості освіти : постанова Кабінету Міністрів України № 1312 від 31 грудня 2005 року.

16. Порядок прийому на навчання на здобуття вищої освіти у 2022 році : наказ Міністерства освіти і науки України № 391 від 27 квітня 2022 року.

17. Шемелинець І. Як вступатимуть на юридичні факультети цього року? URL: <https://dejure.foundation/tpost/vmltammm1-yak-vstupatimut-na-yuridichn-fakulteti-t>.

18. Катерина Павліченко. Вступ до закладів освіти системи МВС у 2022 році максимально спрощено. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/katerina-pavlichenko-vstup-do-zakladiv-vishchoyi-osviti-sistemi-mvs-u-2022-mu-maksimalno-sproshcheno>.